

Državni izpitni center

PREDMATURITETNI PREIZKUS

SLOVENŠČINA
Izpitna pola 1

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Torek, 8. marec 2022

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1***1. Razpravljalni esej**

A) Vsebina (do 30 točk)

Specifikacijska tabela za ocenjevanje vsebine

Ime testa	Šolski esej, razpravljalni	
Čas	PMP 2022	
Tema	V svetu blišča in bede	
Naslov	ALI JE ODNOS OTROK DO STARŠEV V ROMANU ČUDEŽNI FELIKS PRIKAZAN STEREOTIPNO ALI PRESENETLJIVO?	
Navodila	O čigavem odnosu do matere ali očeta ste največ razmišljali? Predstavite odnos izbranega otroka do matere ali do očeta in utemeljite, kaj je na ta odnos najbolj vplivalo. Presodite, ali je ta odnos tudi odraz otrokovega značaja. Primerjajte izbrani odnos s še enim odnosom do matere ali očeta v romanu in oba odnosa tudi ovrednotite. Opreделите se do vprašanja v naslovu eseja.	
A predstavitve izbranega odnosa <i>I. taksonomska stopnja</i>	Kandidat predstavi/opiše izbrani odnos. Struktura: nizanje trditev, naštevalno pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme</u> : opisovanje.	do 4 točke
utemeljitev, kaj je na izbrani odnos najbolj vplivalo <i>II. taksonomska stopnja</i>	Kandidat ugotovi, kaj je na izbrani odnos najbolj vplivalo (izbere en element), utemelji svojo izbiro; utemeljuje z besedilnimi elementi, prepričljivost utemeljitve je odvisna od poglobljenosti razumevanja besedila. <u>Struktura</u> : trditev – utemeljitev trditve. <u>Način razvijanja teme</u> : razlaganje, utemeljevanje.	do 4 točke
presoja, ali je izbrani odnos tudi odraz otrokovega značaja <i>II. taksonomska stopnja</i> <i>III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat se odloči, katero od obeh možnosti bo zagovarjal, in svojo presojo utemelji z značajskimi lastnostmi izbrane osebe. <u>Struktura</u> : trditev – utemeljitev trditve. <u>Način razvijanja teme</u> : razlaganje, utemeljevanje.	do 4 točke
B primerjava odnosa s še enim odnosom iz literarnega besedila <i>II. taksonomska stopnja</i>	Kandidat izbere še en odnos otroka do staršev v romanu in ga primerja z že prej izbranim odnosom. <u>Struktura primerjave</u> : uvodna trditev/teza – 2 do 3 člani primerjave (podobnosti/razlike) – sinteza/sklep. <u>Način razvijanja teme</u> : razlaganje (z utemeljevanjem).	do 8 točk
ovrednotenje obeh odnosov <i>III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat ovrednoti oba odnosa, tako da svoje mnenje o odnosih utemelji, pri tem se sklicuje na lastne izkušnje in znanje, na vsebino prebranega literarnega besedila ipd. <u>Struktura</u> : trditev – utemeljitev trditve. <u>Način razvijanja teme</u> : razlaganje, utemeljevanje.	do 6 točk
C presoja o tem, ali je odnos do staršev v romanu prikazan stereotipno ali presenetljivo, in utemeljitev presoje <i>III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat praviloma zagovarja eno stališče, gre za osebno mnenje/razodevanje pisca, pričakuje se aktualizacija (povezovanje s sodobnim časom in prostorom, osebnimi izkušnjami ipd.). <u>Struktura</u> : trditev – utemeljitev trditve. <u>Način razvijanja teme</u> : utemeljevanje.	do 4 točke

* Merila za celostno ocenjevanje gl. v *Predmetnem izpitnem katalogu za splošno matura – Slovenščina* (Ljubljana 2019) na straneh 10 in 11.

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

<p>A Predstaviti odnos izbranega otroka do matere ali do očeta in utemeljiti, kaj je na ta odnos najbolj vplivalo, ter presoditi, ali je ta odnos tudi odraz otrokovega značaja (4 + 4 + 4), npr.:</p>	
<p>A1 odnos otroka do enega od staršev:</p> <p><u>Feliksov odnos do matere:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – na prvi pogled ni videti, da bi ga materina smrt zelo prizadela, saj matere ne omenja pogosto, nikoli je ne omeni sam od sebe, ampak le, kadar ga kdo spomni nanjo (npr. mladi kaplan ga opomni, da bodo prihajajoči vsi sveti prvi, odkar je njegova mati v grobu); – občasno se spominja matere, gre za posamezne spominske drobce iz časa, ko je bil še mlajši; – o njenem ravnanju si pogosto zastavlja racionalna vprašanja (npr. zakaj mu mati nikoli ni povedala, kdo je njegov oče, ali zakaj je nemočno vzdihovala v sanjah), na katera pa si ne odgovori; – matere zaradi njenega ravnanja ne želi obsojati, kar se pokaže v pripetljaju, ko Erna, sovražna do svoje matere zaradi varanja moža, Feliksa vpraša o ljubezenskem življenju njegove matere; v Feliksov spomin se sicer prikrade podoba gospodov, ki so jo obiskovali, vendar o tem ne želi podati nobene sodbe; – morda lahko njegov odnos do matere ravno zaradi neprisotnosti njene podobe in umanjkanja družbeno pričakovanega žalovanja za njo označimo kot neobičajnega ali celo problematičnega; <p><u>Feliksov odnos do očeta:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Theodor Hirsch se v Feliksovem življenju pojavi pozno in nenadno, in sicer sinu telefonira, zato je fant v odnosu do očeta sprva zmeden in negotov; – na začetku čuti celo nejevoljo in jezo, ker je posegel v njegovo življenje, ob tem pa tudi nelagodje in strah, saj je oče Jud; – še pred srečanjem z njim se Feliks veliko sprašuje o svoji »novi« judovski identiteti in razmišlja, kakšen odnos naj vzpostavi do prišleka v svojem življenju; – ob prvem srečanju očeta doživlja kot nesimpatičnega, ostarelega moža, ki preveč govori in ki bi rad na silo ohranjal svojo mladostno podobo, kar ga v Feliksovih očeh dela smešnega; do njega čuti hkrati stud in sočutje; – do očeta je celo piker, zajedljiv; ko oče opeva njegovo mrtvo mater kot milo in angelsko žensko, ga namreč grobo prekine z vprašanjem, zakaj jo je potemtakem zapustil in hkrati z njo tudi sina, iz česar se razbere tudi Feliksovo obsojanje njegovega dejanja; – njegov odnos do očeta se popolnoma spremeni, ko se začneta pogovarjati o očetovih načrtih za prihodnost – oče omeni bežanje pred »rjavo grozo«, beg v Italijo, Španijo, morda Anglijo ...; bolj ko Feliks čuti očetov strah, bolj mu oče postaja simpatičen oz. bolj se v njem prebujata »sinovski občutek«; – Feliks se na koncu odloči, da bo bežal z očetom po svetu – tej odločitvi botrujeta tako zavezanost očetu in judovstvu kot tudi želja po spremembi, potovanjih in svetovljanstvu; <p><u>Ernin odnos do matere:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – mater obsoja zaradi njene nezvestobe in jo krivi za prezgodnjo očetovo smrt; od tod izvirata tudi njena prezir in sovraštvo; – do matere je neprizanesljiva, pogosto nesramna in cinična; očita ji nespoštovanje moža in spomina nanj; – odnos do matere je izrazito čustven, pristranski, v materinem vedenju Erna vedno zaznava podtöne hinavščine, sprenevedanja, celo zlobe; – čeprav mater zavrača, ji je presenetljivo podobna tako po zunanji podobi kot tudi po vedenju (npr. družbeno spodobno obnašanje, skupna skrb za Skobenskega); 	<ul style="list-style-type: none"> – do 4 točke: predstavitev odnosa z dvema do tremi lastnostmi, ki so utemeljene; – do 2 točki: predstavitev odnosa z več lastnostmi brez utemeljitve;

<p><u>Ernin odnos do očeta:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – očeta doživlja kot žrtev ženine nezvestobe in izkoriščanja; – očeta ima rada in se ga po njegovi smrti spominja kot poštenega, delavnega človeka, ki se je s prekomernim delom žrtvoval za blagostanje družine, a mu ta za to ni izkazala primerne hvaležnosti; – pomilovanje, sočutje, celo občutek sramu se v njej vzbudijo, ko opazuje že bolnega očeta, ki v naslanjaču posluša petje iz salona, in se nadaljuje, ko ga tik pred smrtjo obiskuje v bolnišnici v Gradcu; – s prisotnostjo Skobenskega v graščini se je sprijaznila tudi zato, ker je ta pokazal ustrezen odnos do njenega očeta po njegovi prezgodnji smrti in ker ji prisotnost moškega, ki ga mati ljubi, vzbuja občutek družinske varnosti, česar v otroštvu zaradi hladnega odnosa med materjo in očetom ni čutila; – do očeta čuti dolžnost, saj jo je na smrtni postelji simbolno določil za svojo naslednico, ko ji je izročil družinsko zapuščino, dedovo uro; – o posebnem odnosu do njega pričajo tudi njene sanje o očetu; <p><u>Hedin odnos do matere:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – mater pogosto jezi s svojim neprimernim vedenjem; – njene cinične pripombe, ki jih izreče o materi za njenim hrbtom, kažejo, da matere ne spoštuje preveč; – želi si materine pozornosti, vendar je ne dobi, saj mati njena prizadevanja doživlja kot muhavosti razvajenega otroka; – da hlepi po materini pozornosti in jo celo izziva, je najbolj razvidno takrat, ko se vplete v pogovor med Feliksom in Štefanijo o zlorabi kuharice ter navrže, da je morda tudi njo kdo onečastil; pozornost želi zbuditi tudi s svojim pobegom od doma; <p>A2 utemeljitev najodločilnejšega vpliva na odnos:</p> <p><u>Feliksov odnos do matere:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – skrivnostnost materinega življenja (Feliks marsičesa o materi ne ve in ne razume); – materina smrt je preprečila, da bi Feliks presegel otroški in nekoliko naivni pogled na mater; <p><u>Feliksov odnos do očeta:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hirschevo judovsko poreklo je v Feliksu prebujalo največ vprašanj, povezanih z lastno identiteto; tudi njegovo končno sprejetje očeta je povezano predvsem z judovstvom; <p><u>Ernin odnos do matere:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – materini ljubimci v otroštvu, razsipen življenjski slog, ljubezen do Skobenskega in življenje z njim v času, ko je bil Kalmus še živ, nespoštovanje moža in hladen odnos do njega, nečustven odnos do Kalmusa tudi po njegovi smrti – vse to je v Erni vzbudilo do matere odpor in zaznamovalo njen odnos do nje; <p><u>Ernin odnos do očeta:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – materin hladni odnos do moža v Erni prebudi ljubezen do očeta; <p><u>Hedin odnos do matere:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – občutek manjvrednosti, saj je kot mlajša in manj privlačna od sester želela materino pozornost; – materino vedenje v njenem otroštvu, o katerem sicer ni tako intenzivno razmišljala kot starejša Erna, vendar ga je gotovo zaznala; – Ernin odnos do matere, saj je bila mlajša Heda gotovo pod vplivom starejše sestre, ki je bila do matere izredno neprizanesljiva in v svojih sodbah njenega vedenja zelo neposredna; 	<ul style="list-style-type: none"> – do 4 točke: navedba enega elementa in utemeljitev z nizanjem več argumentov ali enim zelo dobro razčlenjenim argumentom; – do 2 točki: navedba enega ali več elementov s skromno utemeljitvijo;
--	--

<p>A3 presoja o povezanosti odnosa do izbranih staršev in otrokovega značaja:</p> <p><u>Feliks:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – kadar razmišlja ali govori o materi, se kažete njegova racionalnost in hkrati negotovost; – radovednost in gostobesednost sta lastnosti, ki ju Feliks začuti kot svojo podobnost z očetom; – poglobljeno premišljevanje o sebi in svetu, v katerem živi, ga poveže z judovstvom in očetom ter mu omogoči razumevanje in sprejetje judovskega dela identitete; <p><u>Erna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – zvestoba, doslednost, trma, vztrajnost zaznamujejo sovražen odnos do matere in naklonjenost očetu; <p><u>Heda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – zajedljivost, cinizem, navidezna nepremišljenost v izražanju, ki jo Heda imenuje iskrenost, ostali pa v njenih pripombah vidijo nesramnost in brezčutnost, so posledica njenega občutka manjvrednosti in s tem povezanega iskanja pozornosti pri materi; – nezrelo obnašanje, neposrednost, zato je njen odnos do matere površen, nespoštljiv. 	<ul style="list-style-type: none"> – do 4 točke: ugotovitev o povezanosti značaja in odnosa ter utemeljitev, ki vključuje oznako otroka in pojasnilo, kako je odnos do staršev odraz značajskih lastnosti; – do 2 točki: ugotovitev o povezanosti značaja in odnosa ter oznaka otroka brez pojasnila povezave;
<p>B Primerjava izbranega odnosa s še enim odnosom do matere ali očeta v romanu in ovrednotenje primerjanih odnosov (8 + 6), npr.:</p>	
<p>B1 primerjava dveh odnosov:</p> <p><u>Ernin odnos do matere in Ernin odnos do očeta:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – v otroštvu je Erna le malo časa preživela z očetom, saj je bil ta zaposlen z vodenjem poslov, več časa je preživela z materjo doma na graščini ali na počitnicah, tako je materino vedenje lahko vseskozi opazovala in ga ocenjevala, medtem ko o očetovem življenju v resnici ni vedela veliko; – občuduje očetovo predanost družini, delavnost, skrb za materialno preskrbljenost, prezira pa materino ljubimkanje z različnimi moškimi, njeno razsipavanje s trdo prisluženim denarjem, ko je prirejala zabave na graščini, in brezdelnost, ko je preživljala počitnice v mondenih letoviščih; – do očeta razvije globoko ljubezen, do matere sovraštvo; – do očeta je sočutna, zaradi nezveste žene se ji smili, materinega ravnanja pa nikoli ne poskuša razumeti in ga brezkompromisno obsoja; – ko je Erna svoj prezir do matere izrazila z anonimnim pismom očetu o njenem ljubimkanju, je Kalmus od nje zahteval, da mater spoštuje, kar se zdi Erni znak njegove dobrote in plemenitosti; mati Kalmusa ni spoštovala, ko je bil še živ, in se posmehuje tudi vsem izrazom posmrtnega spoštovanja do njega, kar se Erni zdi podlo; – ker očeta občuduje (morda celo idealizira), mu želi biti čim bolj podobna, od matere pa se želi kar najbolj razlikovati, zato pogosto opozarja na to, da je drugačna od nje (npr. v nasprotju z materjo je zvesta, vztrajna, dosledna); <p><u>Feliksov in Ernin odnos do matere:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ernin odnos do matere je izrazito čustven, Feliksov je vsaj navzven videti zelo racionalen; – na Ernin sovražni odnos do matere je močno vplival hladen in neljubeč odnos med zakoncema Kalmus; Feliks ni imel nikoli zares priložnosti opazovati matere v partnerskem odnosu, zato ga to ne zaznamuje (morda odsotnost očetovske figure celo okrepi vez z materjo); – Erna mater odkrito sovraži, zameri ji predvsem njeno nepošteno ravnanje z očetom in njen hlad do njega; Feliksu ni mati nikoli povedala, kdo je njegov oče, kasneje izve, da je odslovila Theodorja Hirscha in da mu ni dovolila vpletanja v sinovo življenje, vendar sin zaradi tega matere ne obsoja, ampak njeno odločitev sprejme in morda celo razume; 	<ul style="list-style-type: none"> – do 8 točk: primerjava, ki vsebuje najmanj dva poglobljeno razložena člena ali več manj poglobljeno razloženih členov primerjave; – do 6 točk: primerjava, ki vsebuje najmanj dva manj poglobljeno razložena člena primerjave; – do 4 točke: primerjava z le enim poglobljeno razloženim členom primerjave ali zelo kompleksna predstavitev drugega odnosa; – do 2 točki: le predstavitev drugega odnosa;

<p>– Erna se z materjo pogosto zapleta v spore in resnejše konflikte, očita ji preteklo in sedanje ravnanje, nalašč ji nasprotuje; Feliks se ne spominja nobenih preprirov z materjo, zato se zdi, da sta imela mati in sin umirjen odnos.</p> <p>Možne so še druge primerjave, npr. <u>Ernin in Feliksov odnos do očeta</u>; <u>Ernin in Hedin odnos do matere</u>; <u>Feliksov odnos do matere in Ernin odnos do očeta</u>;</p> <p>B2 ovrednotenje obeh odnosov:</p> <p>– Ernin odnos do matere se mi zdi nekoliko nezrel in otročji, saj ...</p> <p>– Feliksovega odnosa do matere ne razumem povsem, saj ...</p> <p>– Feliks je do očeta na koncu romana razvil poglobljen odnos, česar nisem pričakoval, ker ...</p>	<p>– do 6 točk: kandidat izrazi mnenje o obeh odnosih in ga utemelji s sklicevanjem na lastne izkušnje in na literarno besedilo;</p> <p>– do 3 točke: kandidat izrazi mnenje le o enem odnosu in ga utemelji ali izrazi mnenje o obeh odnosih in ga utemeljuje moralistično oz. stereotipno;</p>
<p>C opredelitev do vprašanja v naslovu eseja (4), npr.:</p>	
<p>– Odnosi otrok do staršev so v romanu prikazani stereotipno, saj ...</p> <p>– Odnosi otrok do staršev so v romanu prikazani presenetljivo, saj ...</p> <p>– Feliksov odnos do očeta je prikazan precej presenetljivo, medtem ko se mi zdi, da je Ernin odnos do matere stereotipen odnos med materjo in hčerjo ...</p>	<p>– do 4 točke: kandidat se opredeli do dileme v naslovu, pri čemer utemeljitev izpelje iz ugotovitev v predhodnem delu besedila;</p> <p>– do 2 točki: kandidat se opredeli do dileme v naslovu, pri čemer utemeljitev ni prepričljivo povezana s predhodnim besedilom.</p>

B) Jezik (do 20 točk)

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
najmanj 600	do 8	do 6	do 6

Navedena merila za ocenjevanje veljajo samo za besedila v predpisanem obsegu.

Če pri *Vsebini* ali *Jeziku* kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

2. Razlagalni/interpretativni esej

A) Vsebina (do 30 točk)

Specifikacijska tabela za ocenjevanje vsebine

Ime testa	Šolski esej, interpretativni	
Čas	PMP 2022	
Tema	V svetu blišča in bede	
Naslov	Andrej Hieng: Čudežni Feliks (odlomek)	
Navodila	Odlomek umestite v celoten roman, tako da ga povežete s predhodnim dogajanjem. Kako ste doživeli Feliksa in Skobenskega v odlomku? Predstavite vzdušje v odlomku in pojasnite, katera jezikovna in slogovna sredstva ter pripovedni postopki ga ustvarjajo. Presodite, ravnanju katere osebe bi bilo vaše ravnanje najbolj podobno in ravnanju katere osebe najmanj podobno, če bi se znašli v podobnih okoliščinah, kakršne so v odlomku.	
A umestitev odlomka v celoten roman in povezava s predhodnim dogajanjem <i>I. taksonomska stopnja</i>	Kandidat zna dogajanje v odlomku umestiti v celoten roman, tako da ga poveže s predhodnim dogajanjem. <u>Struktura:</u> nizanje povedi, časovno pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme:</u> pripovedovanje.	do 4 točk
B predstavitve doživljanja Feliksa in Skobenskega <i>I. taksonomska stopnja (opis)</i> <i>III. taksonomska stopnja (osebno vrednotenje)</i>	Kandidat predstavi svoje doživljanje Feliksa in Skobenskega v odlomku, tako da osebi opiše z ustreznimi pridevniki/prislovi oziroma samostalniškimi besednimi zvezami (smiselno povezanimi z odlomkom), ter ob tem izraža svoj bralni odziv z rabo ustreznih subjektivnih besed/besednih zvez. <u>Struktura:</u> nizanje trditev, naštevalno pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme:</u> opisovanje, utemeljevanje.	do 6 točk
C predstavitve vzdušja v odlomku pojasnilo, katera jezikovno-slogovna sredstva in pripovedni postopki ustvarjajo vzdušje v odlomku <i>II. taksonomska stopnja</i>	Kandidat ugotovi, kakšno je vzdušje v odlomku, in ga predstavi/opiše. <u>Struktura:</u> trditev – utemeljitev (z opisom ali razlago). <u>Način razvijanja teme:</u> utemeljevanje (opisovanje ali razlaganje). Kandidat navede, katera jezikovno-slogovna sredstva in pripovedni postopki so uporabljeni v odlomku, in pojasni, kako ustvarjajo prej predstavljeno vzdušje v odlomku. <u>Struktura:</u> trditev – utemeljitev trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje, utemeljevanje.	do 4 točke do 8 točk
Č presoja, ravnanju katere osebe bi bilo kandidatovo ravnanje najbolj podobno in ravnanju katere osebe najmanj podobno, če bi se znašel v podobnih okoliščinah <i>III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat izbere ustrezni osebi iz odlomka in svojo odločitev utemelji. <u>Struktura:</u> trditev – utemeljitev trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje, utemeljevanje.	do 8 točk

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

<p>A Umestiti odlomek v celoten roman, tako da je razvidna povezanost s predhodnim dogajanjem (4), npr.:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> – dogajanje v odlomku je umeščeno v salon družine Kalmus-Missia na dan Feliksovega prihoda v hišo; – Feliksov prihod v družino je povezan s pismom, ki je gospo Štefanijo zelo vznemirilo, saj je izvedela, da je nečak pokojnega Kalmusa postal sirota in da njena družina predstavlja njegovo edino sorodstvo; – Štefanija kaže odpor do tega, da bi sprejela moževega nečaka, zato je o vsebini pisma ves teden razpravljala s Skobenskim, nazadnje pa je popustila, sprejela njegov človekoljubni predlog, da siroto povabi v podeželsko graščino, ter s tem šele na dan Feliksovega prihoda seznanila tudi hčeri; – Feliks je v hišo prispel nepričakovano, saj družina ni bila obveščena, s katerim vlakom se bo pripeljal; – v graščino ga je v deževnem vremenu pripeljal poštar Grilc na svojem kolesu; – po njegovem prihodu se je družina zbrala v salonu, kjer so se vsi seznanili s Feliksom, ob prvem srečanju je bil Feliks zelo gostobeseden, največ svojih vprašanj pa je naslovil na Skobenskega. 	<ul style="list-style-type: none"> – do 4 točke: kandidat izpostavi dogodke oz. pripetljaje, ki so privedli do dogajanja v odlomku (pismo, Štefanijina neodločnost, Feliksov prihod), ter umesti odlomek, tako da pove, da gre za dan Feliksovega prihoda; – do 2 točki: kandidat umesti odlomek, ne povzema pa predhodnega dogajanja (ali obratno);
<p>B Predstaviti lastno doživljanje Feliksa in Skobenskega v odlomku (6), npr.:</p>	
<p>doživljanje Feliksa:</p> <ul style="list-style-type: none"> – deluje zelo učeno, zanimajo ga manj splošne teme (npr. jesetri, eseni); – vsakdanji pogovori (npr. o pripravi postrvi) ga spravljajo v nelagodje/ga ne zanimajo, ob njih postaja neučakan/nestrpen; – je radoveden, vedoželjen, v pogovoru skače s teme na temo; – deluje vsiljivo, čeprav se opravičuje, da ne želi biti tak; – z vprašanji morda provocira starejšega Skobenskega (kot predvideva Heda), morda se želi pred gostitelji dokazati kot mladi učenjak in narediti dober vtis nanje; zdi se, da nima razvite socialne občutljivosti; – tudi ko ga Heda razkrinka kot provokatorja, ohrani dostojanstveno držo; <p>doživljanje Skobenskega:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sprva je do mladega Feliksa pokroviteljski; – Feliksova vprašanja ga spravijo v zadrego (rdečica, posiljen smeh, pokašljevanje); mogoče je, da ga vznemiri omemba Judov; – skuša ohraniti dostojanstveno držo, kljub temu da ga je Feliks pred družino razkril kot nekoga, ki ne ve vsega; – prizadet je njegov ponos, deluje užaljeno, vendar svojo prizadetost uperi proti Hedi in ne proti prišleku, s čimer pokaže vljudnost do gosta; <p>ali</p> <p>doživljanje Feliksa in Skobenskega (poudarek na medsebojnem odnosu):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Feliks v pogovoru prevzema pobudo, česar Skobenski ni vaje; – Skobenski skuša uravnati razmerje moči s pokroviteljsko držo; – Feliks zastavlja vprašanja, povezana z Rusijo (jesetri), kot da bi želel ustreči sogovorniku z njemu primernimi temami, te pa Rusa spravljajo v vedno večjo zadrego; zdi se, da Feliks te zadrege ne opazi (ali jo celo nalašč spregleda); – oba veljata za razgledana in izobražena, morda želi Feliks s svojo učenostjo starejšega sogovornika nadvladati in se dokazati pred ženskimi članicami družine; – ko Heda s smehom prekine njun pogovor, skušata oba ohraniti dostojanstveno in spoštljivo držo, ki deluje prisiljeno. 	<ul style="list-style-type: none"> – do 6 točk: kandidat <u>na podlagi odlomka</u> kompleksno predstavi obe osebi ali odnos med osebama (najmanj tri lastnosti), tako da izhaja iz svojega <u>doživljanja</u> (npr. raba glagolov v prvi osebi, izražanje osebnega odnosa, vrednotenjski pridevniki/prislovi); – do 3 točke: kandidat kompleksno predstavi obe osebi ali odnos med njima, vendar pri tem ne izhaja iz svojega doživljanja;

<p>C Predstaviti vzdušje v odlomku in pojasniti, katera jezikovna in slogovna sredstva ter pripovedni postopki ga ustvarjajo (4 + 8), npr.:</p>	
<p>C1 predstavitev vzdušja v odlomku:</p> <ul style="list-style-type: none"> – čuti se napetost med osebami, zlasti med Feliksom in Skobenskim, ki kot igralca pred občinstvom merita moči v medsebojnem pogovoru; – napetost se stopnjuje do konca, odlomek je izrazito dramatičen; – gospa Štefanija skuša preusmeriti pogovor in tako umiriti napetost ter zaščititi svojega partnerja, kar pa ji ne uspe; – Heda in Erna sta sprva le pronicljivi opazovalki napetega dogajanja, Heda nato s svojim smehom in pripombo o Feliksovem ravnanju doseže preusmeritev pozornosti nase: sprenevedavost sogovorcev je razkrita, Skobenski svojo jezo, nemoč, užaljenost usmeri na nesramno dekle; – ko Skobenski teatralno odide iz salona (in za njim še gospa), se napetost umiri; odlomek se zaključi, ko Skobenski in Štefanija kot v dramskem prizoru zapustita prizorišče; <p>C2 pojasnilo učinka jezikovnih in slogovnih sredstev ter pripovednih postopkov:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dialog med Feliksom in Skobenskim, sestavljen iz kratkih replik in večinoma enostavnih povedi, prispeva k učinku dinamičnosti in ostrine pogovora; – poročani (odvisni) govor, kadar so govorni vložki oseb daljši (npr. Skobenski, gospa): učinek je umirjanje napetosti; – opisi oseb, ki vključujejo pridevnike in prislove, s katerimi si jih bralec bolje predstavlja (»ozki obraz«, »posiljena veselost«, »je po željve stegnil vrat«, »debela očala«); predvsem opis Feliksa deluje humorno, kar deluje kot humoristični vložek, ki umirja napetost; – mešanje perspektiv vsevednega in personalnega pripovedovalca; vsevedni pripovedovalec opisuje dogajanje z ironično distanco, ki se kaže v humorističnih opisih oseb (npr. opis Feliksa), dinamičnem pripovedovanju o dogajanju (npr. zaključek odlomka) ipd.; del dogajanja je predstavljen skozi Ernino perspektivo (»Erna si je za večno zapomnila, kako ...«), ki jo vsevedni pripovedovalec prekine z zapisom komentarja v oklepaju; – raba ekspresivnih glagolov, npr. »preden ga bo zaskočil z novim vprašanjem«, »planila je v smeh«, »sta ... hkrati planila pokonci«, prispeva k dramatičnosti, dinamiki opisa oseb, nazornosti; – mešanje strokovnih in pogovornih izrazov (»Ihtiologija ni moj fah!«; »Analfabet na celi črti!«) in prehod tikanja v vikanje v replikah Skobenskega, kar kaže njegovo razburjenost; – mešanje strokovnih in pogovornih izrazov v celotnem besedilu, npr. Feliks »je sedel na polovici riti«, Heda je »prostodušno zinila«, »mrmrala je nekaj o impertinentni smrkli«, »kakšen respekt mi dolgujete«, prispeva k splošnemu učinku dramatičnosti zunanjega in notranjega dogajanja; – slikovite podobe, npr. Heda se smeje »v dolgemu, vzpenjajočem se loku«, »Leonid Jurjevič se je priklonil kakor v Peterhofu«. 	<ul style="list-style-type: none"> – do 4 točke: kandidat ugotovi, da je dogajanje dramatično/napeto, in svojo ugotovitev utemelji (z dvema argumentoma, upošteva vse osebe v odlomku); – do 2 točki: kandidat ugotovi, da je dogajanje dramatično/napeto, in to skopo utemelji; – do 8 točk: kandidat navede <u>tako jezikovno-slogovna sredstva kot pripovedne postopke</u>, in sicer skupaj najmanj tri, jih ponazori s primerom (dobesedno navajanje ali parafraziranje) in pojasni učinek; – do 6 točk: kandidat navede le tri jezikovno-slogovna sredstva ali pripovedne postopke, jih ponazori s primerom (dobesedno navajanje ali parafraziranje) in pojasni učinek; – le navajanje jezikovno-slogovnih sredstev in/ali pripovednih postopkov s ponazoritvami brez navajanja učinka se točkuje z 1 točko za vsakega do največ 4 točke;
<p>Č Presoditi, ravnanju katere osebe bi bilo kandidatovo ravnanje najbolj podobno in ravnanju katere osebe najmanj podobno, če bi se znašel v podobnih okoliščinah (4 + 4), npr.:</p>	
<p>Č1 izbira osebe, ravnanju katere bi bilo kandidatovo ravnanje najbolj podobno;</p>	<ul style="list-style-type: none"> – do 4 točke: kandidat izbere eno osebo in svojo izbiro utemelji;
<p>Č2 izbira osebe, ravnanju katere bi bilo kandidatovo ravnanje najmanj podobno.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – do 4 točke: kandidat izbere eno osebo in svojo izbiro utemelji.

B) Jezik (do 20 točk)

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
najmanj 600	do 8	do 6	do 6

Navedena merila za ocenjevanje veljajo samo za besedila v predpisanem obsegu.

Če pri *Vsebini* ali *Jeziku* kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

Opozorilo!

- Ocenjevanje nalog z **manj kot 600 besedami**:
  - vsebina*: točke so dodane po točkovniku,
  - jezik*: število možnih točk za jezikovno pravilnost, slog in zgradbo se ustrezno zniža, in sicer:

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
599–450	do 6	do 5	do 5
449–300	do 4	do 4	do 4
pod 300	do 2	do 2	do 2